

PREPOROD

Pokrajinsko glasilo jugoslovanske mladine na Slovenskem.

Izhaja vsak 1. in 15. dan v mesecu.

Posamezna številka 10 v., naročnina za
celo leto 2 K.

Dopise in naročnino se naj pošlje na naslov:
Uredništvo »Preporoda«, Ljubljana.

Leto I.

Ljubljana, 15. marca 1913.

Štev. 6.

Naša Velika Noč!

Mogočno so zapela jekla, težke svinčenke so zažvižgale, stresla se je zemlja: rušil se je večkrat stoletni tiran, v prah je razpadel, gnjil, preperel, onemogel: stopil mu je na tilnik mlad junak, gnan od silne ljubezni do svojega teptanega rodu in peklenkega sovraštva do zatiralca, in mu ga zdrobil z jednim udarom. V osrčje sovražnikovo pa je zasadil mogočen prapor, ki je visoko zavihral v mladem solncu, da oznaní zmage dan vsem bratom, ki še ječijo v robskih sponah, jim novo vero vdahne in vžge v njih srca ogenj Ljubni in Sovraštva.

Aleluja! odmeva od vseh strani. Pozdravljen Odrešenik Jugoslovanov! Aleluja!

To je naša Velika Noč! To pa je tudi naš Veliki Dan, kakor ga še ni videla zgodovina: Jugoslovan je vstal iz groba, sam je vstal od smrti, prenovljen, pomlajen in silen, se vzel ponosno proti nebu, a ne, da izgine vanj, ampak da prične vršiti svojo misijo: da smo bratje vsi Slovenci, Srbi, Hrvati in Bulgari, da sinovi vsi smo ene in iste Matere, ki kopni po objemu svojih dragih.

Slovenec, čutiš li ti to kopnenje, to hrepenenje?! Obrni kvišku svoje oko, upri ga v Rešitelja in vsesaj v kri in mozeg moč, pogum, jeklenost in zmagovitost, ki mu žarijo raz obraz. Neustrašeni ponos, da si tudi ti Jugoslovan, naj te razbrzda, vzpni se in naprej, neomahljivo naprej pod široko njegovo zastavo!

Ne plaši se pošasti, ki prežijo od vseh strani, da ti otrujejo še tisto malce zdravega jedra, ki si ga še ohranil, ne izogibaj se oviranim zaprekam, ki ti vstanejo, jedva stopiš na plan, ne poslušaj zlih duhov, ki te zvablajo v blaženo komodnost opreznih možgan in suhih src.

Spomni se, koliko tvoje srčne krvi leži poteptane onostran Karavank, po po Dravi navzgor in Soči nizdol, ozri

se okrog sebe in zgrozi se nad črvivostjo življenja, ki ga vdihavaš.

Vprašaš, čemu in za koga vsa ta prelestna lepota, o domovina? čemu vse tvoje hrepenenje, vse tvoje kopnenje?! Kje ti imaš junake, domovina zabljenja, od vseh prevarana! So tvoji mar vojščaki ti „vitezi“, ki se s teboj ponašajo ob raznih svečanostih, ljubimkajo s teboj in te mamijo s kopicjo opojnih fraz smrdečih po šampanjcu, ob prvi priliki pa te prepustijo tujcu, da te omozga do zadnje kapljice življenja?!

Toda, ne obupaj, Slovenec! Zaukaj in zavriskaj! Ne čuješ li zvonjenja zmagonosnih zvonov? Oznanjajo tvojo Veliko Noč. Ostrgaj raz sebe vso staro tujo skorjo, ki te pači in duši. Reven in priprost, a krepkega srca, stopi v Veliki Dan, kjer se vije naša pot slobodna, jasna in sveta. Vvrsti se v procesijo vojščakov, ki se že zbirajo pod novim banderom, in čakajo na poveljnika, ker ti so izmed onih, ki poje Oton Župančič o njih:

Src mil'jon bom razvnel,
uklonil jih tvoji oblasti,
razpalil v dušah strasti
bom plemenite, mlade
da radovoljno zaklade
najdražje pred-te polože. —

G.

Kdo bo z nami?

Zdaj, ko sta se naš „Preporod“ in njegova ideja Jugoslovanstva neverjetno razširila in priljubila pri najrazličnejših ljudeh, na katere nismo mislili in ko so nas zopet na drugi strani zasovražili nekateri, od katerih tega nismo pričakovali, sili pred nas vprašanje: Kdo bo z nami? Kdo se bo boril na naši strani?

Predvsem moramo pomisliti, da je dvoje vrste ljudi: eni so po svoji naravi zmožni za idejo Jugoslovanstva, drugi pa ne in sicer že samo po svoji naravi ne.

Med mladino bodo z nami vsi oni, ki so idealni, v katerih je večna sila

in zahteva po boljšem, lepšem in večjem. Vsi oni se bodo borili na naši strani, ki verujejo v velikost svojega ideala in resno streme, da ga dosežejo. — Toda nobenega izmed onih ne bo na naši strani, ki so zavrgli ideale, zavrgli tudi najvišji ideal naroda, oni, ki so živali brez duše, ki priznavajo samo to, kar se sveli po zlatu in obožavajo samo ono, kar se dobro ugrizne.

Z nami bodo vsi močni ljudje: ljudje z vero vase, z vero v svoj uspeh. Vsi oni, ki hrepene po notranji duševni moči in zato tudi tako žive, da jo dosežejo. — Toda noben slabič, noben mlad stavec. Noben, ki ne veruje v mogočno zmago duševnega nad telesnim, noben, ki ne veruje v premoč duha. Z nami ne bo noben oboževalec Baccha in Venere, ker tak človek ni zmožen za kaj drugega kot za karijero in za živalsko življenje. Ni zmožen ravno radi teh lastnosti.

Z nami bodo vsi tisti, ki so razumeli našo dobo in njeno nalogo. Vsi oni, ki so si znali odgovoriti na vprašanje našega naroda reelno in na kratko. Vsi oni, ki so spoznali, da se privede narod do življenja samo po eni cesti, samo z enim edinim velikim korakom. — Toda noben tistih, ki ne veruje v ono veliko življenje, ki ga bo nekoč zaživel naš narod, noben občudovalec tujcev in njihove kulture.

Z nami bodo vsi oni, ki hočejo za ono veliko, kar pride, tudi mnogo žrtvovati, tudi samega sebe, popolnoma vsega. Vsi oni, ki so razumeli, da je treba za zmago velikega žrtev, zakaj vsaka velika stvar je zmagala šele po velikih in brezobzirnih žrtvah. Vsi oni, ki so si tedaj s samim seboj na jasnem in v svojih zahtevah fanatični, ker razumejo svoj fanatizem. — Toda noben strahopetec, noben konfuzen domišljavec, noben, ki je popustljiv in nedosleden.

Z nami bodo vsi oni, ki hočejo, da vstane in zaživi naš narod, ki jim je življenje in zmaga našega naroda najvišji ideal, vsi, ki nočejo, da sami žive, ko bi narod umiral,

vsi, ki hočejo, da zato umrejo, da narod živi. Vsi, ki niso gluhi za nove ukaze, ki nam jih pošilja domovina. — Noben tisti ne bo z nami, ki ljubi samega sebe bolj kot narod, ki hoče postati slaven, ki hoče karijere, noben tisti, ki je nad vse zadovoljen s samim seboj in usodo našega naroda, ki se mu zdi nekaj nezaslišanega misliti na stvari, na katere se na Slovenskem še ni mislilo, govoriti drugače kakor ranjki, dobri Bleiweis.

Zato bomo mi vsi poslušali glas onega mogočnega, velikega, ki hoče z vso silo do nas, ki že prihaja in je že v nas.

Branko.

Crvena pesma.

Dečaci, bračo, ko jedan
na noge sada svi,
na borbu ljutu, na megdan,
novi nas zovu dni!

Čujete P, kako tutnji tle?
To vek nam juri nov.
Rumena svetlost, eno, gle,
več liže truli krov.

Na susret njemu letimo,
crveni diž'mo steg,
na srce ruku metimo,
zakun'mo se na njegov.

Smeoni, drski, plahi svak',
u kom još bukti, vri,
u kome brekće odpor jak,
svi otpadnici, mi,

verom se čvrstom verimo,
pa napred u oluj,
sa sebe plesan sperimo,
i kal što kuži tuj.

Zdrobimo grube okove,
čim nas je sputó vek.
i starog sveta bokove;
plamen je njemu lek.

Sve što je gnjilo, prozuklo,
što rdjin glodje zub,
sve izveštalo, napuklo,
ma nekad bio dub,

svirepo gazmo, srušimo,
nek' pada sve — hurá!
jakrepe, zmije gušimo,
s grohotom sve u prah!

Nek plaču, sline filistri,
na čast im progres njin,
ne čaka, dok se izbistri,
crvenog stega sin!

Ha, ha, kako se jejine
rasprštaše u noć,
pred zubljom sjajne istine.
Divna je njena moć.

A sada na toj čistini,
uz nove pesme zvuk,
slobodi, pravdi, istini,
dižimo slavoluk!

Veljko Petrović.

Slovinci.

Zoperno se že zdi človeku, da mora o stvari, ki je jedina težnja in koprnjenje vseh pravih Slovencev-nacionalistov, zopet in zopet govoriti in jo tolmačiti na vse mogoče načine. Ideja jugoslovanstva je tako jasna in za Slovence jedino zveličavna, da se človeku navsezadnje res čudno zdi, kako da se dobe med nami še ljudje, ljudje iz slovenske inteligence, ki strme neumevanja in s topim očesom ogledujejo platnice tega novega evangelija. Res, značilno je, da se ljudje, ki tega novega evangelija nočejo ali ne morejo odpreti in ga čitati, ki se boje pred žarom njegovih besed, ker bi jim morda sesul v prah vse njihove gigantske in peden-j-človeške stavbe, oziroma ljudje, ki ne znajo čitati nove abecede novega evangelija, rekrutirajo izključno iz slovenske inteligence, ako jih smemo tako imenovati.

Ljudje iz naroda, kmetje, obrtniki, gostilničarji, razni rokodelci — mizarji, krojači, čevljarji, mlinarji —, nižji uradniki in uslužbenci, pismonoše in natakari, nas prav dobro razumejo. Razumejo nas zato, ker je stvar tako zelo naravna, ker je nastop in zmaga jugoslovanstva zgodovinska nujnost, ker je jugoslovanstvo jedini odgovor na vprašanje o slovenskem narodnem problemu.

Ti kmetje, gostilničarji, trgovci, mizarji, čevljarji, krojači, pismonoše in mlinarji pa tudi jako dobro razlikujejo okvir od slike, natančno ločijo med platnicami našega evangelija in med listi, ki so med platnicami in jih je še-le treba odpreti in natančno, natančno čitati prave besede novega evangelija, pisanega z novo azbukio.

In glejte čudo! Ljudje, ki so se komaj kedaj učili čitati in pisati, natančno poznajo to novo abecedo, zato znajo čitati novi evangelij od konca do kraja, razumejo, kaj je bistveno in kaj je nebistveno, znajo ločiti med platnicami in papirjem med njimi.

Zavedajo se jako dobro, da so platnice potrebne, da zakrivajo in drže knjigo skupaj.

Pri našem novem evangeliju so razen platnic tudi zaponke, močne, železne, ki tesno zapirajo knjigo. In le močni in silni ljudje imajo dostop v notranjost knjige, ker le oni imajo v sebi moč, da odpro te zaponke.

Ti kmetje, gostilničarji, mizarji, čevljarji, mlinarji, pismonoše vidijo, da govori pretežni del evangelija o svobodi, ki je mi nimamo, ki je neskončno krasna, ki si jo moramo priboriti. In ti priprosti ljudje tako vzljubijo svobodo in tako neodoljivo zakoprne po njej, da so voljni vse storiti, kar se terja od njih, da morejo nastopiti pot k svobodi. Ti ljudje iz proste, nepokvarjene slovenske narave vedo instinktivno, da je jugoslovanstvo v bistvu globoko spoznanje treh istokrvnih narodov, da žive v sužnosti, in gigantski boj, da se stro okovi robstva v dosego zlate svobode. Vedo, da je teoretično razpravljanje o narodnem jedinstvu Jugoslovanov in njihovem končnem narodnem ujedinjenju le sredstvo za to, da spozna brat brata, da suženj vzljubi sužnja, da spozna suženj, da sam ni tako močan, da bi mogel streti verigo, ki se mu je zajedla v roke in noge, ampak da bodo trije s skupnim naporom to bolj gotovo storili, zlasti še ker so sinovi jedne matere, kri jedne krvi.

Vidite, vse to vedo priprosti bralci „Preporoda“ — za to imamo vse polno dokazov — zavedajo pa se tega tudi oni, ki ga še ne čitajo. Zaveda se tega vsak še tako neuk človek, ki so mu stoletja sužnosti še pustila tako tanko kožo na podplatih, da čuti, da hodi on in z njim vred cel naš narod po trnju, po križevi poti — verige na nogah, spona na rokah, konopec okoli vratu, po njegovih golih plečah pa poje bič pesem uspavanko.

In slovenska inteligenca? Dober del je z nami, lahko rečemo — z veseljem in nezlomljivo vero v končno zmago naše veroizpovedi — vsi največji slovenski duhovi so z nami in se že bore v naših vrstah ali kujejo svojo dušo in telo za to borbo.

Drugi del takozvane slovenske inteligence je tako germaniziran v svojem duhu in po svojem telesu, po svojem dejanju in nehanju, da bi se ti ljudje morali takorekoč potujčiti, raznarodeti, ko bi kdo od njih zahteval, da se zavzemo za slovenstvo in idejo jugoslovanstva. Poznam nekoga, ki se šteje za Slovenca in je predsedoval

nekemu radikalno narodnemu društvu, pa je nekoč dejal: „Pa kaj hočete s tem jugoslovanstvom? Saj Slovenci niti Slovani nismo, ampak smo mešan narod s slovansko govornico, kakor n. pr. Francozi“. Takih „slovenskih“ „inteligentov“ je precej, toda za njimi se ne bo nihče solzil, še simpatična mora postati človeku njihova krčevitost, s katero se oprijemajo svojega protislovanskega stališča.

Vendar je pri tej sorti zanimivo dvoje. Prvič, da so oni najglasnejši advokati separatistično - slovenskega mišljenja: tako, kriče se solze in otepajo okrog sebe, kakor bi jim z nožem parali njihovo „slovensko“ truplo. Ti ljudje pravijo, da so najboljši in najpopolnejši Slovenci, obenem pa strupeno črte vse, kar je slovanskega, posebno pa jugoslovanskega.

Drugič je tudi zanimivo in obenem za kakovost naše kulture značilno, da so ti ljudje iz takozvane docentovske generacije, ki se je po vseučilišnih mestih in tudi ponekod na Slovenskem precej zaredila. So to ljudje, ki krošnjarijo po Slovenskem z zapadnoevropsko kulturo in civilizacijo, ljudje z matematično preciznimi mislimi, s sjajno učenostjo, z dovršenimi nazori o vsakem problemu (zlasti o slovenskem, čigar rešitev se glasi: industrializirati Slovence in boriti se proti klerikalizmu), ljudje, ki ne poznajo otroškega navdušenja, ampak le moško „slovensko“ treznost in preudarnost, ki ne gredo nikdar predaleč, ampak hodijo vedno srednjo, varno pot, ki razumejo svoje delovanje položiti vedno v okvir postav in paragrafov. To so ljudje, ki zahtevajo od slovenskega naroda, da jim pleče lavorjeve vence, dočim mu oni grade kulturo.

Je pa še tretja vrsta slovenske inteligence, ki živi tiho, ki pride malo na svetlo, ki je po naravi dobra, še slovenska, ki jo je uklonila le težka sužnost, počedovana po očetih in pradedih. Med to inteligenco so ljudje, ki še ločijo temo od luči, ki še poznajo koprnenje po svobodi, katerih prsi bi enkrat še rade zadihale svobodni zrak.

In tem ljudem naj velja naše poslanstvo svobode. V. F. Brzin.

Prava Svoboda in Jugoslovani. (Odlomki.)

Sveto in globoko je moje prepričanje, da je prva naloga vsakega naroda, prvi in najsvetejši ideal vsakega

naroda, priboriti si na kakršen koli način, predno se začne razvijati, popolno nacionalno državno svobodo.

Zgodovina narodov dokazuje, da so le tisti narodi aktivno prispevali h kulturni zgradbi človeštva, le tisti narodi, ki so imeli svobodno nacionalno državno obliko in naj je ta oblika monarhična, republikanska, oligarhična ali kakoršnakoli. Narodi pa, ki si niso mogli ali niso znali pridobiti nacionalne svobode, so ostali vedno pasivni, živeli so človeka nevredno robsko življenje.

Brezdvoma je za razvoj človeštva smoteno, da poginejo nekateri posamezniki in tudi narodi kot žrtva. So nekaka negacija, ki kaže, kam ne sme iti razvoj. Popolnoma napačno pa bilo iz tega sklepati takole: ker je smoteno, da nekateri narodi poginejo kot sužnji, pa opustimo boj za obstanek in se udajmo v usodo. Tako sklepanje je znamenje nemoči, degeneracije, bolezni. Je nekak upor zoper boga, zoper naravno stremljenje k popolnosti.

V Slovencih se jasno kažejo zadnje čase taka malodušna sklepanja, obup nad lastnim narodom; izginila je vera, da bi se mogli kedaj osvoboditi: in to je glavni znak, kako smo degenerirani, kako smo pokvarjeni s tujim duhom.

Nekoč je rekel nekdo: „Slovenci zato tako rapidno padate numerično, teritorialno in psihično, ker nimate svojega narodnega ideala.“ Odgovoril mu je tipičen „slovenski“ izobraženec: „Mi imamo narodni ideal, naš narodni ideal je industrializirati Slovenijo in boriti se proti klerikalizmu!“ — In večji del naše takozvane napredne inteligence misli tako in dela po tem. To je usoda sužnja, ki se ne zaveda, da je suženj! —

Narod pa, ki si ne upa misliti o svobodi, ki se ne upa boriti za svobodo, ki je tako zasužnjen, da niti ne ve, da je rob, je zapisan poginu.

Sreča našega naroda je, da samo del njegovega izobraženstva misli tako, da se samo del ne zaveda svoje sužnosti; In sreča, da mladina misli drugače. — Mladina v naši struji pa se vedno globokejše zaveda, da je naš narodni ideal: svoboda in edina pot do nje v jugoslovanskem edinstvu.

Tragedija našega naroda je, da se ob času našega preporoda voditelji slovenskega naroda niso zavedali, niso pojмили globokosti ideje nacionalne svobode. Takrat je bil naš narod pač materijelno bolj zasužnjen nego je sedaj — trpel je pod fevdalno sužnostjo — toda njegova slovenska psiha je bila

skoro nedotaknjena: bil je še neizobražen, naturen, mlad narod. Imel je še svoje običaje, svojo nošo, svoje nepokvarjeno slovensko srce. Ni še okusil pokvarjenosti tuje kulture, z eno besedo: spal je spanje fizično zasužnjenga. Naturene sile, v samoti in trpljenju zbrane, so bile latentne in so čakale velikega trenutka, da postanejo kinetične.

Veliki trenutek ni prišel! Pač pa je prišla doba, v kateri se nahajamo še sedaj: ustavna sužnost — najsrამotnejša in najžalostnejša doba našega obstanda.

Zaplenjeno.

Naša deca se odgaja v mešanih in nemških šolah v tujem jeziku in tujem duhu. Narod je med sabo razdvojen in sprt, kakor nobeden drugi na svetu. Lastna inteligenca je primorana kvariti dušo narodovo, vzgojevati jo v tujem duhu, vladati nad njo s tujimi paragrafi!

Sramotna in žalostna doba za nas, v stoletju, v katerem je ideja nacionalne svobode tako visoko razvita. —

V zadnjem trenutku, tik pred prepadom smo se zavedli. Zmencali smo si pesek iz oči in spregledali: ker doli na jugu se je zagrinjalo pretrgalo... K.

Religija sovraštva.

Ni je še bilo ideje, kar živi slovenski narod, koje podlaga bi bila etično tako nebeško čista, koje vsebina in cilji bi bili tako visoki, tako gigantsko silni, kakor je ideja jugoslovanskega nacionalizma, ki je zaživela v nas mladih, ki nas je prerodila, osvojila. Dvakrat je slovenski narod herojično napel svoje sile, dvakrat je v obupni samoobrambi rodil junake, dvakrat je zaživel ono visokost življenja, ki dela čudeže. Imeli smo junake Črtomirove, junake Matije Gubca in Ilije Gregorića. Obakrat je narod propal proti istemu sovragu in vsa ona herojična, do nebes segajoča sila je izginila brez sledu.

Zaplenjeno.

Zaplenjeno.

Tirani in sužnji.

Zgodovina vseh časov pozna tirane, uničevalce narodov, ki so živeli in še žive na račun narodov, ki jim sesajo kri in jih tiščijo k tlom, da ne morejo razviti vseh svojih naravnih sil, da bi prišle njih zmožnosti do iste veljave, kot bi prišle, ako bi živeli v svobodi.

Zgodovina nam tudi pravi, da niso večno živeli tirani, temveč da jih je

narod strmoglavil. Dovolj mu je bilo krivic, dvignil je pesti in uničil svojega uničevalca.

Pri vsakem narodu, ki je imel tirana, so se našli možje, ki so spoznali nesrečo svojega naroda in ki so imeli toliko ljubezni do njega, da so mu pokazali, da mora uničiti svojega tirana, ako noče biti več suženj. Ti možje so stopili na čelo svojega naroda in ga vodili v boj proti tiranu.

To so bili pravi možje, ker niso bolj cenili svojega življenja, kakor srečo svojega naroda. Če niso zmagali pri prvem poskusu in so pali v boju, je vendar ostal še vedno spomin na junake, spomin, ki je podžigal in bodril njih potomce. Med potomci so se zopet našli možje, ki so se dvignili in uničili tirana.

Pal je tiran, na tleh je ležala ubita narodova nesreča, narod pa se je oddahnil na svoji zemlji. Veselil se je, ker je videl, da je ubil svojo največjo nesrečo, da je svoboden in da so mu s svobodo dani prvi pogoji za srečno bodočnost.

Takih vzgledov imamo dovolj v starem in srednjem veku. Zgodovina novega in najnovejšega veka je že in bo tudi še morala zapisati tak vzgled.

Na Balkanu je živel tiran ob krvi svojih sužnjev, tiran 20. stoletja. Mirno je moril, pobijal in požigal, „kulturalna“ Evropa pa je še bolj mirno gledala samo na svoje koristi, kaj moritve, kaj požiganje, kaj humaniteta!

Štiri majhne balkanske države niso mogle več gledati grozodejstev, ki so se vedno večala. Pripravljale so se, da strmoglavijo tirana. In po Evropi je nastal silen vihar. Velesile so mobilizirale, bile so v nevarnosti vse tiste lažnjive koristi — humanitete ni bilo nikjer nič.

Balkanska zveza je bila ustvarjena in tudi pripravljena na vse slučaje. Udarila je in zmagovala. Nekoliko odmora — in potem se je začel nov boj proti tiranu. Zadan mu je smrtni udarec. Pustili ga še bodo v Evropi, da polagoma pogine ob obali Marmarskega morja.

Bratje so svobodni, vračajo se v svoje domove. Iz razvalin, ki jih je napravil tiran, bo vzkliko novo življenje.

* * *

V času, ko so naši bratje dosegli prve zmage, so hodile moje misli širom bogate in lepe zemlje. Narod, ki prebiva na tej zemlji, je občutil zmage slovanskega orožja, izražal je simpatije borilcem za svobodo, tudi sam je zahrepenel po svobodi, po srečnem živ-

ljenju. In prav, da je prišlo vsaj hrepenenje... Morda ostane vsaj malo tega hrepenenja, ki bo enkrat prišlo do prave veljave. Morda bo ta narod zopet zaspal in sklonil svoj hrbet, da bodo padali nanj hudi udarci nasilnega tirana. Nekaterim pa ne bo zaspalo hrepenenje, budili bodo in klicali...

Že davno sem spoznal vse dobre in slabe lastnosti tega naroda, danes poznam tudi vzroke, zakaj ne napreduje, zakaj ne more razviti vseh svojih velikih in bogatih sil. In ko gledam to krasno zemljo, ko vidim vse pokopane zmožnosti tega naroda, ki bi se dale oživiti, mi vzvalovi kri, neizmerno sovražstvo se me poloti, mišice se napnejo in vedno bolj jasno mi stopa pred oči misel: Ni še — — — — —

Ivan Jankovič.

Z a p l e n j e n o .

Z a p l e n j e n o .

V. ČERINA:

Beograd bez maske.

1. broj Biblijoteke Ujedinjene Nacionalističke Omladine. Drugo izdanje. Spljet 1912. Cena 30 para.

Ko človek prečita teh 50 strani življenja, se mu zdi, kakor da je ravnokar sam preživel nekaj šumnih, naglih, a kratkih, tako kratkih dni v prestolnici naše svobodne jugoslovanske zemlje, ki bije prvo zmagovito borbo za Jugoslavijo. Ko človek prečita te vrstice, mora vzljubiti z vsem koprnjenjem svoje duše to našo divno svobodno zemljo, ki je rodila junake maščevanega Kosova, mora pa ga postati tudi neskončno sram, našega robstva — mora

stisniti pesti v boli in ljubezni do naše teptane Slovenije in priseči sveto zakletv osvete.

Poslušajmo in plakajmo!

— Vojna! Vrsto brezkončno dolgih vekov je cela srbska rasa koprnela po tem dnevu maščevanega Kosova. Vse koprnjenje, vsa molitev, vsa tuga, vse odrešenje — Kosovo! In sedaj je napolnil ta dan! Vse ve, da je prišel dan, skoz stoletja, skoz generacije in generacije težko pričakovani dan velikega Oddiha in vse ve, vse zna, čuti, uvideva brez reklame in brez progasov, brez apelov, zaklinjanja, da ta dan zahteva življenja, najboljša, najmočnejša življenja, tisoče in tisoče življenj, tisoče dinarjev, sto in sto tisoč dinarjev, milijone, milijarde. Kralja, Vojsko, Narod, Srbijo, svobodno Srbijo!

Vse hoče na vojsko, na Kosovo, vsak nudi svoje življenje, svojo kri. Stotisoč silnih, krepkih življenj!

„Vzemite me, pošljite me v komite... mene je sram... sicer se ubijem... hočem se, majke mi!... reče pred tajnikom „Narodne Obrane“ neki delavec in, ko ga niso mogli sprejeti, se zabode z nožem v prsi pred vsemi prisotnimi...“

Redakcije revolucionarnih listov „Pijemonta“, „Slovenskega Juga“ in „Preporoda“ se zapirajo in listi ne izhajajo: skoro vsi sotrudniki skupaj z uredniki so odšli na vojno, v komite, da besede pretvorijo v dela, da osvobodite brate, o katerih so tako plemenito pisali, da umirajo, da ginejo za brate kot osvetniki in možje, kot heroji, bogovi.

*

Cel narod je šel na vojno, da maščuje Kosovo, cvet inteligence je šel v smrt. Iz morda največjih megalomanov so postali ti divni ljudje navadni smrtniki brez stare vrednosti svojega visokega družabnega stališča, izpostavljeni krogliji, bajonetu in bombam kakor vsak drugi nepismeni, znojni, neotesani, nekultivirani kočijaž. Četa oficirjev plane pred Kumanovim iz vojske, da gine, da gine blazno, mah na mah, vlivajoč vojski morje in morju divje, stihijske hrabrosti in s tem činom je dokumentirala svojo silno, gigantsko ljubav za ta tlačni narod in realizirala občo, a srbijansko specivično hiperdemokratsko teorijo o enakopravnosti pred smrtjo in življenjem. Njihova smrt je povrnila življenja tisočem in tisočem src brez okov bo ostala ta herojska smrt nezbrisana kakor stari prešli spomin na Kosovsko sramoto. Ta smrt je značila življenje in življenje je zahtevalo to smrt, pa s tem činom je pokazala

srbijanska inteligenca poleg drugega tudi visoko premoč duha nad tragedijo življenja in komedijo smrti.

Pri Kumanovu je bila poleg turške vojske poteptana tudi vsa zapadno-evropska, v Srbijo importirana solzavost, desperaterstvo, cinizem. Pri Kumanovu so se Srbi zavedli, da jim ne pristojajo kozmopolitizem, kultura in civilizacija zapadne Evrope. Zavedli so se, da je vsa njihova sila v njih mladosti, njih bodočnost v sveži, nedegenerirani barbarski moči.

Sima Pandurovič, pesnik zapadno-evropske degeneracije, evropski človek, zavrže vso svojo preteklost, vse svoje blede in bolesterne stihove, ker „danes je jedini pravi artizem, na bojišču v bojevanju prsi ob prsi, ker danes po prevaljanih šeststo let popevanja velja samo ona pesem, ki je močna, da kot marseljeza zravna z zemljo vsaj tri prve linije neprijateljske čete...“ Ono njegovo srce bele tuberoze se je pretočilo v črno, črno grudo rodne zemlje. V njem, skoz kri, skoz žile, je dahnila v tem velikem času občenarodne provale težka zemlja davnih Kosovskih junakov, Majke Jugovičevih in Črnega Djordja... Od pristaša artificioznega, presičenega, spleenskega Zapada je postal sin zdravega, junaškega Rodu in je šel z olimpijskih nasmeškom na Kosovo ravno...

Srečna Nacija, ki ima Kosovo, ki ozdravlja bolne, obuja mrtve, preporaja, obnavlja, oživljuje!

*

Kakor morda nikjer v Evropi vlada v Srbiji besna demokracija. Nič skoro ni v Belgradu nenavadno kakor tudi ne polemika med dijaki in profesorji. „Crvenjaci“ (socialisti ali anarhisti) so številnejši od naših konservativcev in dekleta so tam bolj emancipirana nego naša že s tem, da ljubijo „Sanina“, se uče ruski in nosijo moški klobuk. — Svoboda tiska je v Srbiji neomejena, pa zato je žurnalistika v Belgradu razvita do najbesnejših ekstremov. V Belgradu je nešteto knjigaren in antikvaren. Kakor v zapadnih trgovskih velemestih obstoje tudi tam knjigarne, ki potujejo po kavarnah in krčmah, kjer se knjige dobivajo izpod prave cene.

V Srbiji vlada tolika šolska svoboda, da so v Belgradu srednješolci agilnejši in bučnejši od naših akademikov.

Sima rasna primitivnost in silna rasna sposobnost za akceptacijo vsega modernega goni Srbijance v mahniti vrtinec vehemencije dela, mišljenja, idej, konstruiranja, stvarjanja, pretakanja. Pri njih je kritika, socijologija, stilistika,

estetika in publicistika vse drugače razvita kakor pri nas. Mi na zapadu nimamo tako genialnih revolucionarnih koncepcij, kakor so ljudje kot Milan Pribičević. Dočim vlada pri nas v verstvu anacijonalnost, imajo sodobni Srbijanci neprecenljivega Jeromaha Velimiroviča in njegove klasične, božanske, proročanske pridige o nacionalnem optimizmu, o pokvarjenosti srbske mladeži, o srbski rasi, o osvoboditvi in vstajenju srbskega naroda, o narodnem verovanju v življenje, v vedrino, v Dobro, v Lepo, v Sveto. Vso to premoč nad nami je dala Srbiji čistost njene močne, kremenite, strastne rase, ki živi v brezmejni svobodi, individualni in kolektivni.

Demokracija, besna in največja demokracija, je dala Srbiji narod, ki ve, da živi in zakaj živi. Dala ji je državo, monarhijo, ki je modernejša, svobodnejša in bolj republikanska nego Švica — odkoder ruski revolucionarji emigranti beže vedno bolj v Anglijo — in bolj nego Francoska, kjer smo videli bivšega socialnega demokrata Brianda, ki je dal delavce volilce javno streljati s puškami. Država je dala srbskemu narodu popolno svobodo etniškega in psihičnega izraza, s tem da je dala svobodo nacionalnemu, rasnemu društvu, brez katerega je nacionalna, rasna kultura prazna beseda (kakor pri nas). Monarhizem Srbije je torej v popolnem smislu nacionalistični, pa demokracija, ki tam vlada, ni na škodo razvitku in blogostanju naroda. Kralj Peter ni Sila, tudi ni Ročno Pismo, ni Bajonet, on je Suverena Volja Naroda. V hercegovskem ustanku sodeluje kot ustaš, v progonstvu, v Ženevi, drugje z glavarjem nemške socialne demokracije A. Beblom, v Parizu kot kneževič prevaja Stuart Millovo knjigo „O Svobodi“ in iz rok majskih zarotnikov, po padu dinastije Obrenovičev, prejme krvavi prestol.

Nacionalistična Srbija je vcepila celemu narodu rasno zavest do najneverjetnejših višin, pa take rase ni bilo treba ni prositi, ni siliti, ni goniti v vojsko. Ona je planila sama od sebe, zahtevala je vojno, a ni je v svoje dinastične in kapitalistične namere proglasil njen „dragi čika Pera.“ Kraljeva proklamacija vojne je bila proklamirana v dušah naroda davno pred oficijelno proglasitvijo. In ako ne bi ta njihov „čika Pera“ proglasil vojne, bi ga ta isti narod s silo pahnil s prestola ravno tako svečano, kakor svečano mu ga je bil ponudil. Isti socialisti, največji internacionalisti in antimilitaristi, organizirani sijajno s po germanskem si-

stemu razpoložljivo maso 10.000 naroda, so bili nemočni in jadni, da se bunijo proti vojni. Zato odgovarja socialistični publicist Života Milojković na vprašanje:

Ali ste tudi danes antimilitarist? z nasmeškom: „Ne, danes so antimilitaristične moje slabe prsi.“

„A kaj je z g. Tucovičem.“ (Dimitrije Tucović je predsednik stranke in urednik soc. revije „Borba.“)

„Reaktiviran je kot oficir in pravijo, seče se prav mojsterski.“ — — —

Bože moj, pa smo li vredni biti soplemeniki Srbov, mi ki nimamo Kosova in ki jih dan na dan vrlo poceni doživljamo? Belgrad težko upliva na nesvobodnega človeka. Čim večkrat pride, tem težje mu je v tem Belgradu. Tu ni ničesar, kar bi ga zgražalo in revoltiralo, tu je vse čisto, narodno, svestno. Mi pa še nismo na pragu kulture. Oh, kako imamo mi malo ljudi in kako jih je tu preveč!...

*

Ne morem in ne znam povedati vsega, kar pove knjiga — zato prijatelji, čitajte knjigo. Knjiga pa ne more dati vsega življenja — zato pojdite, vsi prijatelji, na naš jug, na Kosovo maščevano. V. F.

Nekaj Cankarja.

Ozke, malenkostne so naše meje, pretesne, da se v njih razvije silna individualnost do možno najvišje mere. Ustvarila je te meje naša zgodovina — ali bolje naša preteklost — veriga samih pasjih ponižanj in hlapčevskih dejanj. Tisočletna sužnost je storila, da je izgubil naš narod čut za samostojnost in je pozabil razločevati med svobodo in hlapčevstvom. In tako smo prišli do rezultata, pri katerem človeku obupnost duši grlo:

Skrčene meje in nezmožnost misliti čez meje, katere predpisuje suženjska ponižnost. Za drobtinice naših pravic smo se že davno navadili beračiti po kolenih na Dunaju. Z izrazom sužnja izrekamo zahvalo onim, ki so blagovolili izpolniti eno tisočinko svoje dolžnosti, s tiho udanostjo sprejemamo batine od onih, katerih dolžnost bi bila, podpirati nas. Z eno besedo: v naših glavah so se zmešali pojmi in iz izpolnjene dolžnosti je postala dobrot, iz krivice pravica in suženstvo se je strnilo z leno udanostjo s svobodo v en pojem. Vsi koraki, vsa naša dela, vsi naši življenski znaki nosijo pečat te žalostne naše preteklosti, preteklosti

pravim, ker zgodovine nam manjka. In ni morda otrpnjeni čut, poséči enkrat v zgodovino kakor uvaževanja vreden narod, tudi vzrok naše politike od časa, ko smo se „zбудili?“ Čut ponižnosti, pohlevnosti in slepe udanosti nam je tako prešel v meso in kri, da smo postali nezmožni za idejo, ki nam bi prinesla samostojnost, svobodo in moč razmaha. Ni mogoče vzrok ta naša priučena in s silo utepena ponižna narava, da vidimo naše može, ki so se upali nekoliko smejeje in svobodnejše uveljaviti v življenju, kako z upognenimi hrbti, resignirano stopajo grobu nasproti? S kakimi čustvi ste legli v grob: Prešeren, Levstik, Jurčič, Gregorčič in ti uporni Aškerc? Ste umrli v misli, da je narod, iz katerega ste izšli, nezmožen, prelen in prekomoden, da bi gojil vaše smeje in svobodne misli? ...

Če človek tako malo pogleda v našo preteklost, tedaj mu ne uide dejstvo: Naš narod je izgubil čut za samostojnost in postal nezmožen; upreti se krivici in podpirati onega, ki se je hotel otresti priučene sužnosti. Obupati bi moral človek, če bi bil prepričan, da je značaj našega ljudstva res njegova lastnina, podedovana in sveta, odkar je stopil na današnja tla. Obupati bi moral človek, če ne bi vedel, da so bili pradedje našega ponižanega naroda enkrat samostojni gospodarji na svojih tleh. Obupati bi moral človek, če bi se do današnjega dne ne oglasil človek ki bi se z uporno silo samoza-vesti svojih svobodnih pradedov ne upr! današnjemu, naroda nevrednemu, suženskemu življenju. Zgodilo se je — skoro bi rekel — čudo. Mati — otrok suženskega in ponižnega slovenskega naroda — je rodila sina, ki si je zapisal na svoj življenski prapor: upor, boj brez kompromisa vsemu, kar se imenuje danes slovenski značaj; boj ponižnosti, skromnosti, udanosti, klečeplastvu in hlapčevstvu. Čudne so se zdele in neumljive slovenskemu narodu besede, ki so prihajale iz ust tega upornika. Tercijalke so se hitele križati: pohujšanje! Bog nas varuj! Rodoljubi so tesneje prijeli bokale cvička: Lepo piše, a nas naj v miru pusti! Učenjaki so strahopetno šepetali: Zvenéč in lepoglasen jezik piše. Umetnik je! A odločilne besede se ni upal nihče ziniti: Upornik je! Revolucijo hoče v slovenskih dušah! A oni, kateri so molčali, oni so ga razumeli in ga vzljubili s svojo mlado dušo, nepokvarjeno in po svobodi hrepenečo. Oni so čutili v sebi njegov zgodovinski pomen; oni so čutili da je v vseh nje-

govih besedah bridka obtožba in glasen klic po revoluciji slovenskega značaja. Mladina je čutila tvoje besede, Cankar. Ti si nam postal vzor, Ti si nam pokazal pot. Ponižnost in pohlevnost naj se izpremeni v odločnost in samostojnost, tiha udanost v klic za svobodo, priučena slabost mirnosti v duha upornosti, javkanje in mizerija v smelo zaupanje. Beračenje in prosjačenje naj se opusti, kot znaka sužnosti, na njih mesto naj stopi odločnost in neomahljivost. Malenkostne razmere naj nas ne ubijajo in naš duh naj se razširi čez domače pritlikavstvo. Ti si zapisal besede:

„Iskali smo maščevanja žejni... onega filistra, ki nas je zastrupil s strupom večne laži in večne ponižnosti in večne nezaupnosti... in bil je v temeljnu.“ (Knjiga je za lahkomišelné ljudi. Str. 13.)

Jaz sem sovraštvo in zavist in upornost, upanje, maščevanje, neusmiljenost, volja, sila in oblast.“

„Kdor se ponižuje, bo še bolj ponižan.“

„Krščanska skromnost koplje grob narodu.“ (Knjiga za lahkomišelné ljudi. Str. 43.)

„Tako dovtetnega ga je storila stoletna bolečina za samoponižanje in hlapčevstvo, da ga ni danes naroda, ki bi bil tako do kosti pobožen, hlapčevski in plah, tako Bogu udano na smrt pripravljen...“ (Knjiga za lahkomišelné ljudi. Str. 75.)

„Ali je potrebno, da ima človek, ki hoče biti vodnik in govornik svojega naroda, človek, ki v očigled svojim zmožnostim in svojemu plodonosnemu delovanju, da se klanjamo njegovim besedam in da mu vijemo zelene vence lavorove, človek, ki reflektira iz kakoršnihkoli tehtnih vzrokov na vseobče spoštovanje in na hvaležnost domovine — ali je potrebno, vprašam, da ima tak človek bradavico na nosu ali ne? ...“ (Vinjete Bradavica.)

Take besede govoriš, Cankar, ali se ne bojiš, da ne pohujšaš slovenske mladine? Glej! Kaj se je zgodilo?! Tercijalke so se pred tabo prekrizale, rodoljubi so si nadeli še več masti, da so bolj neobčutljivi, kritiki so videli v Tebi umetnika, najboljšega pisatelja najlepše slovenščine in mladina je v Tebi spoznala svoj ideal — ideal upornika in prekucuha!

Alah.

IVO VOJNOVIČ:

Smrt Majke Jugovića.

Četrto pjevanje. 1912.

Za vse one, ki so brali Vojnovičevo dramo „Smrt Majke Jugovića“, ki jo je lansko leto poslovenil prof. Wester, se mi zdi treba, da jih opomnim na četrto dejanje tega znamenitega dela. Naslovljeno je: 1912. in posvečeno: Srbski vojski osvoboditeljci. Drama in pesnik sta doživela čudo, ki mu ga ni primere v svetovnem slovstvu. Pesnik sam nam pravi: To četrto pevanje Smrti Majke Jugovića je izpolnila božja pravica na osvečenem Kosovem. 1912! To leto je uresničilo ono dolgo stoletno hrepenenje, uslišalo vse molitve in želje srbskega naroda od usodnega l. 1389. Vsa ta stoletja je namreč ostal na mrtvem polju goslar-slepec, pel in spominjal v narodnih pesmih narod na osvečo, ter zaklinjal zemljo:

Svaka pjesma što u njedra Ti pane hajduk bio kad proljeće svane! —

Njegovo hrepenenje in pevanje ni ostalo brez uspeha. Srbski starci, majke in junaki so gledali z zaupanjem v bolestni in opominjajoči pogled nje, boginje — Jugovića Majke, hrepenenje po osveti je prešlo narodu v meso in kri. In tako se je zgodilo, da je na jesen l. 1912. goslar izpregledal in zazrl čudo: zemlja mu žive vrača vse pesmi v obliki srbskih vojakov-osvoboditeljev, ki kličejo na oživelem Kosovem: „Karadžordže! Mi smo! Osvetniki!“ — Goslar zavriska in mrtev pade. Na osvečenem Kosovem je zadnje pesem izpel — Bog. Tedaj Osveta zagradi uzde, pokaže solčni Jug in reče Kralju:

Na morje! —

Vojnovič, pesnik solčnega Dubrovnika in naše jugoslovanske Adrije, nam je s tem ustvaril mogočno odo, polno ognja in svetega veselja, s katerim so navdana v teh velikih trenutkih vsa jugoslovanska srca in tako postavil spomenik usodnemu l. 1912. — Kosovo je bilo do lanskega leta neobdelano in poraščeno z rdečim božurjem; ljudstvo pravi, da je ta žareči cvet vzklik iz krvi kosovskih junakov in opominjal Srbe vsako leto na osvečo. Lani je tužno polje zadnjič zažarelo v cvetju božura — odslej se bo oralo. Srbska vojska je vršila čudeže in junaštva, katerih svet ni mogel razumeti. V srcu je namreč nosila besede Mučenice Majke:

Va istinu ja ti zemljo kažem u Tebi je spas i Vaskrsenje!

Stari goslar pa nam je zapustil besede:

Ko u spasenje ne vjeruje, zemljo,
taj ne živi i uskrsnut ne će!

Ni treba nadalje govoriti o tem, preberite knjigo sami, da bode te spoznali, kako je napisana naša največja jugoslovanska drama. Vaša srca bodo začutila, da ji manjka petega dejanja.

Branko.

»Branibor« Slovenski Mladini.

1913. I. Letnik. Izdal in založil »Branibor« v Ljubljani. Cena 20 vin.

Knjižica je pojav bodočega se nacionalizma in obenem priča, da je ideja jugoslovanstva postala aksiom vsem Slovencem, ki v resnici ljubijo našo krasno, a teptano domovino, edina veroizpoved vseh pravih slovenskih nacionalistov, ki hočejo izvojevati narodu svobodo, brez katere je vsako še tako dolgotrajno in naporno delo — iluzorično, vsako ustvarjanje nacionalne kulturne zgradbe — na vulkanični osnovi. Slovensko — mogočna vojska v borbi za jugoslovanstvo — mora biti stremljenje vseh pravih domoljubov, ki se ne igrajo z narodovo bodočnostjo in njegovim obstankom, ampak hočejo s svobodo priboriti veliko in močno bazo nacionalne sile in nacionalne kulture.

O vsebini knjižice nečem podrobno govoriti, ampak priporočam vsem prijateljem, da si jo kupijo in čitajo. Dobro bi bilo razširiti knjižico med narodom — to bi pomagalo vzbuditi in utrditi slovenski — jugoslovanski nacionalizem.

V. F.

Zapiski.

Dr. Ivan Oražen: Med ranjenimi srbskimi brati. Sok. Matica. Izdal Sokol I. v Ljubljani. Ta knjiga je gotovo najboljša, kar jih je kedaj kak Slovenec napisal o Srbih. Pisana je z velikim ognjem, globoko ljubeznijo in občudovanjem do naših svobodnih soplemenikov, krvavečih na bojnih poljih za svobodo in odrešenje zatiranih bratov.

Počitniška zveza jugoslovanskega dijaštva. Vse poverjenike opozarjamo, da naj zberejo brezplačno prenočišča do 1. aprila, denar za knjižico in legitimacijo (1 krono) pa

naj pošljejo do 1. maja. Vse se naj pošilja na nasov: Uredništvo »Preporoda« (za počit. zvezo), Ljubljana.

Deset zapovedi za vsakega narodnega Slovenca. (Po Branibor: Slovenski mladini). Veliki dogodki zadnjih mesecev nas uče, da je naša narodna rešitev samo v najtesnejši bratski slogi vseh Jugoslovanov. Zato je potrebno, da se vsak res naroden Slovenec ravna po teh-le zapovedih:

1. Slovenci, Hrvati, Srbi in Bolgari so bratje: en narod s štirimi imeni.

2. Ne sej nesloge, ker samo v slogi in edinstvu Slovencev, Hrvatov, Srbov in Bolgarov je naša rešitev, zakaj samo sloga nas rešuje.

3. Spominjaj se vedno, da si Slovenec, Hrvat, Srb, ali Bolgar, veja velikega drevesa.

4. Priznavaj povsodi odkrito in vedrega čela, da si Slovenec, Hrvat, Srb in Bolgar in vselej in povsodi dvigaj visoko slovensko, hrvatsko, srbsko in bolgarsko zastavo.

5. Bodi ponosen, da imaš 18 milijonov bratov slovenskega, hrvatskega, srbskega in bolgarskega imena in da si Slovan, katerih je na svetu 160 milijonov.

6. Bodi ponosen, da so Čehi, Poljaki, Ukrajinci in Rusi tvoji bratje, da se vsi skupaj zovemo Slovani in da je naša rešitev v bratski slogi.

7. Zavedaj se, da je domovina naša velika in prostrana, da pa je razcepljena in razkosana. Misel na njeno prošlost in veličino naj te bodri v delu za bodočnost.

8. Ne bodi suženj nikomur, ne bodi izdajalec svojega naroda.

9. Narodni ponos in narodna čast bodi nad vse. Svojemu dajaj prednost vselej.

10. Zavedaj se, da se bratje spoznajo po krvi in jeziku, vera pa je stvar vsakega človeka, ki jo je treba spoštovati. Slovenci, Hrvati, Srbi in Bolgari so bratje, četudi so druge vere, zakaj brat je mil, katerekoli vere bil.

Dr. V. Šarabon in A. Sušnik: Vojska na Balkanu 1912. Izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani. Zadnji zvezek tega dela izide v kratkem. Dodatek pa izide še-le po sklenjenem miru. O tem delu kaj več o priliki.

V tretji številki (1. februarja). »Srpskega Književnega Glasnika« je napisal g. Dr. Jovan Škerlić, znani najboljši jugoslovanski kritik, članek »Novi

omladinski listovi i naš novi naraštaj«, v katerem se obširno bavi z jugoslovanskim pokretom. Dalmatinski tednik »Naprednjak« bo od 10. številke dalje pretiskaval cel članek.

Dalmatinski jugoslovanski tednik »Naprednjak« je v zadnjih številkah prinesel med drugim O. Župančiča: Vseh živih dan in slovenski članek V. F.: Iz naše povesti.

Kot drugi zvezek Biblijoteke za Nacijo bo izšla brošura A. Bega: »O našoj maleni Dalmaciji. Dr. A. Bego, ki je posamezne fragmente teh svojih zanimivih opazovanj v jednostavnem, vsem pristopnem stilu in formi večinoma že publiciral po raznih časopisih, se je odločil sedaj izdati to svoje publicistično delo — »starom dalmatizizmu na ustuk, nacionalističkoj omladini na razmišljanje!«

Brošura bo v kratkem izšla v formatu sličnem onemu »Beograda bez maske« od V. Čerine; obsegala bo kakih 40 strani in bo veljala 30 vinarjev. Priporočamo je najtopleje našim čitalcem.

Misli znamenitih Jugoslovanov. Nacionalna ideja, koja treba da bude osnova slovenske solidarnosti, nikako ne protuslovi ideji slovenskog opštenja. Naprotiv, pravilno shvačena ova ideja, odkar je posjekla krila nacionalnom sovizmu, poslužiće kao najsigurniji predznak, da se stupa u veličanstvenu zgradu slovenskog bratstva.

(S. S. Bobčev.)

Čim zdrava demokratska svijest na Slovenskom Jugu pobjedi politički račun, kulturno i ekonomsko jedinstvo Srba, Bugara, Hrvata i Slovenaca biće svršen čin.

(Dr. K. Kumandi.)

Kdor je svobode vreden, čisla svobodo drugih, oni, ki v robstvu kuje sužnje, sam je suženj.

(Kolár.)

V avgustu se vrši **vsokolski zlet v Ljubljano**. Bratje! Treba bo pokazati, da smo, čeprav zatiran in skoro na pol izmozgan narod, vendar še vredni vjedinjenja, združitve z ostalimi Jugoslovani. Ne govorite le: V slogi je moč! Delajte, delajte...

Iz uredništva: Ta številka »Preporoda« se bo poslala na ogled mnogim, ki dosedaj »Preporoda« še niso prejeli. Ker bo list odslej izhajal vsakih 14 dni, prosimo cenjene naročnike in tiste, ki se še mislijo naročiti, naj nam pošljejo kolikor mogoče hitro naročnino. Vsem našim prijateljem želimo vsele velikonočne praznike in narodno vstajenje.

Listnica uredništva. Ivo Stojan: Pride prihodnjič. Opozarjamo vse sotrudnike, da pošljejo rokopise najkasneje do 20. marca.